

ds. J. de Bruin, preek over Zondag 39 van de Heidelbergse Catechismus, gehouden in de Jeruzalemkerk (Chr. Geref. Kerk) te Rotterdam-Kralingen op zondag 18 augustus 2024.

Votum en groet

Zingen: Gebed des Heeren vers 1 en 6:

Vers 1:

O allerhoogste Majesteit,
Die in het rijk der heerlijkheid
De heem'len hebt tot Uwen troon,
Wij roepen U, in Uwen Zoon,
Die voor ons heeft genoeg gedaan,
Als onzen Vader need'rig aan.

Vers 6:

Vergeef ons onze schulden, HEER;
Wij schonden al te snood Uw eer;
De boosheid kleeft ons altijd aan;
Wie onzer zou voor U bestaan,
Had Jezus niet voor ons geleên?
Wij schelden kwijt, die ons misdeên.

Schriftlezingen: Spreuken 23:22 t/m 26 en Efeze 6:1 t/m 9:

Spreuken 23:22 t/m 26:

22 Hoor naar uw vader, die u gewonnen heeft, en veracht uw moeder niet, als zij oud geworden is.

23 Koop de waarheid en verkoop ze niet, mitsgaders wijsheid en tucht en verstand.

24 De vader des rechtvaardigen zal zich zeer verheugen; en die een wijzen zoon gewint, zal zich over hem verblijden.

25 Laat uw vader zich verblijden, ook uw moeder; en laat haar zich verheugen, die u gebaard heeft.

26 Mijn zoon, geef mij uw hart, en laat uw ogen mijn wegen bewaren.

Efeze 6:1 t/m 9:

1 Gij kinderen, zijt uw ouders gehoorzaam in den Heere; want dat is recht.

2 Eer uw vader en moeder (hetwelk het eerste gebod is met een belofte),

3 Opdat het u welga en dat gij lang leeft op de aarde.

4 En gij vaders, verwekt uw kinderen niet tot toorn, maar voedt hen op in de lering en vermaning des Heeren.

5 Gij dienstknechten, zijt gehoorzaam uw heren naar het vlees, met vreze en beven, in eenvoudigheid uws harten, gelijk als aan Christus;

6 Niet naar ogendienst als mensenbehagers, maar als dienstknechten van Christus, doende den wil Gods van harte;

7 Dienende met goedwilligheid den Heere en niet de mensen;

8 Wetende dat zo wat goed een iegelijk gedaan zal hebben, hij datzelve van den Heere zal ontvangen, hetzij dienstknecht, hetzij vrije.

9 En gij heren, doet hetzelfde bij hen, nalatende de dreiging; als die weet dat ook uws zelfs Heere in de hemelen is, en dat geen aanneming des

persoons bij Hem is. Aan die van Efeze geschreven van Rome en gezonden door Tychikus.

Zingen: Psalm 34:6:

Komt, kind'ren, hoort naar mij;
Neem mijn' getrouwen raad in acht;
Ik leer, opdat g' uw plicht betracht,
Wat 's HEEREN vreze zij.
Hebt gij in't leven lust,
In dagen, waar men 't goed' in ziet,
Waarin men vrij is van verdriet,
Waar niets ons heil ontrust?

Lezen: 12 artikelen des geloofs:

1. Ik geloof in God den Vader, den Almachtige, Schepper des Hemels en der aarde.
2. En in Jezus Christus, Zijn eniggeboren Zoon, onze Heere;
3. Die ontvangen is van den Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria;
4. Die geleden heeft onder Pontius Pilatus, is gekruisigd, gestorven en begraven, nedergedaald ter helle;
5. ten derden dagen wederom opgestaan van de doden;
6. opgevaren ten Hemel, zittende ter rechterhand Gods des almachtige Vaders;
7. vanwaar Hij komen zal om te oordelen de levenden en de doden.
8. Ik geloof in de Heilige Geest.
9. Ik geloof een heilige, algemene, Christelijke Kerk, de gemeenschap der heiligen;
10. vergeving der zonden;
11. wederopstanding des vleses;
12. en een eeuwig leven.

Lezen: Heidelbergse Catechismus, Zondag 39, vraag en antwoord 104:

Vraag 104 Wat wil God in het vijfde gebod?

Antw. Dat ik mijn vader en mijn moeder, en allen die over mij gesteld zijn, alle eer, liefde en trouw bewijze, en mij hunner goede leer en straf met behoorlijke gehoorzaamheid onderwerpe, en ook met hun zwakheid en gebreken geduld hebbe, aangezien het Gode belijft ons door hun hand te regeren.

Gebed

Zingen: Psalm 71:12,13 en 14:

Vers 12:

Gij hebt mij van mijn kindse dagen
Geleid en onderricht;
Nog blijf ik naar mijn plicht
Van Uwe wond'ren blij gewagen;

O God, wil mij bewaren
Bij 't klimmen mijner jaren.

Vers 13:

Blijf mij in mijne grijsheid sterken;
Verkwik mijn ouderdom;
Bewaak mij van rondom;
Zo meld' ik dit geslacht Uw werken;
Zo zal 'k Uw grootheid zingen
Voor hun nakomelingen.

Vers 14:

Ik roem, o eeuwig Alvermogen,
'k Roem Uw gerechtigheid,
Die zoveel glans verspreidt,
Zo heerlijk schittert uit den hoge,
O HEER der legerscharen,
Wie kan U evenaren?

Na de preek zingen wij Psalm 103:7

Geliefde gemeente, door de straten van Karthago loopt een jongen van zestien jaar. Wat is hij blij dat hij hier is! Hij is op weg naar zijn vrienden en hij wil genieten van het leven. Er is in de grote stad zoveel te vinden waar hij zijn hart aan geven kan. Hij wil niet meer aan thuis denken. Hij wil niet meer aan zijn moeder denken, die de Heere vreest en die hem bij het Woord van God heeft opgevoed, en die hem elke keer weer vanuit dat Woord van God onderwijst. Weg ermee! Hij wil genieten. Hij wil het leven in, in een bruisende stad. En dat leven met de Heere, nee, dat wil hij niet.

Wie is die jongen van zestien? We kennen zijn naam wel: Augustinus, een zoon van de Godvrezende moeder Monica. Maar Augustinus heeft zijn moeder niet in ere gehouden. Dwars tegen haar liefdevolle waarschuwingen in is hij toch de wereld ingetrokken. En daarmee heeft hij op een intense wijze het vijfde gebod: *'Eer uw vader en uw moeder'*, overtreden. Zo leefde hij in Karthago met slechte vrienden. Daar ging hij samenleven met een vrouw. Hij kreeg een kind en hij noemde dat kind spottend Adeodatus, wat betekent: Godsgeschenk. En terwijl deze jongen volop leefde in de wereld en in de zonde, was zijn moeder dikwijls te vinden, alleen, in een van de kamertjes van haar huis. Zij lag op gebogen knieën en met gevouwen handen te zuchten, te bidden en te smeken of God uit genade haar kind wilde bekeren en wilde trekken uit dat wereldse leven. En dat deed ze niet één keer, maar dat bleef ze doen voor Gods aangezicht.

Toen zij eens een gesprek had met één van Gods knechten en haar hart uitstortte over de nood van haar jongen en wat haar nood was, toen had die dominee tegen haar gezegd: 'Laat hem maar gaan. Hij zal eens tot andere inzichten komen, want een kind van zulke tranen zal niet verloren gaan.' En het is waar geworden voor Augustinus, want hij is tot God bekeerd. Hij werd zelfs een dienaar van het Evangelie.

Hij is weer thuisgekomen bij zijn moeder. En wat is er een sterke band gekomen tussen die twee. Toen is de moedersmart van moeder Monica overgegaan in moedervreugde, waar de wijze Salomo van geschreven heeft: *'Hoor naar uw vader, die u gewonnen heeft, en veracht uw moeder niet, als zij oud geworden is. Laat uw vader zich verblijden, ook uw moeder; en laat haar zich verheugen, die u gebaard heeft'* (Spr. 23:22 en 25). En vanaf dat moment dat Augustinus tot bekering kwam, openbaarde zich in zijn leven de nieuwe gehoorzaamheid. En kwam er ook iets openbaar van het gehoorzamen van het vijfde gebod, waarbij wij deze middag stil willen staan.

We schrijven als thema boven de prediking:

Wees gehoorzaam aan uw gezagsdragers.

We staan stil bij drie gedachten.

1. Het is een noodzakelijke eis.
2. Dit leidt tot een overvloedige bron.
3. Het geeft een genadig loon.

1. Het is een noodzakelijke eis

Wij zijn deze middag met het vijfde gebod gekomen bij de tweede tafel van de Heilige Wet des Heeren. En op die tweede tafel van Gods Wet komen we in aanraking met de plicht om onze naasten lief te hebben als onszelf. Dat is ook het grote onderscheid met de eerste tafel van de Wet, de eerste vier geboden van de tien geboden, waar het gaat om de zuivere, geestelijke liefde tot God boven alles. God de Schepper en de Allerhoogste Koning.

De Heere heeft een heel duidelijk onderscheid gegeven tussen de eerste vier geboden van de eerste tafel en de zes andere geboden van de tweede tafel. En hoe onderscheiden die twee tafelen ook zijn, toch is er een groot verband. Want er kan geen liefde zijn tot God zonder naastenliefde, gemeente. En er kan ook geen liefde zijn tot onze naaste zonder de liefde tot God. Wie meent het ene te kunnen bezitten en het andere niet, die bedriegt zichzelf.

Luister maar eens wat de apostel Johannes schreef in zijn eerste zendbrief: *'Indien iemand zegt: Ik heb God lief (dat is dus de gehoorzaamheid aan de eerste tafel); en haat zijn broeder (dat is dus de ongehoorzaamheid aan de tweede tafel), die is een leugenaar; want die zijn broeder niet liefheeft, dien hij gezien heeft, hoe kan hij God liefhebben, Dien hij niet gezien heeft?'* (1 Joh. 4:20). Voelt u, die twee tafels horen onlosmakelijk bij elkaar, al zijn ze wel onderscheiden.

En dat blijkt nu ook uit dat vijfde gebod. Het lijkt alsof dat vijfde gebod een overgang geeft van de eerste tafel naar de tweede tafel van de wet. Want in dat vijfde gebod komt de Heere met de eis van gehoorzaamheid aan allen die over ons gesteld zijn. En dat moet gepaard gaan, zo zullen wij horen, met liefde tot al diegenen die over ons gesteld zijn. Maar dat heeft wel alles te maken met de liefde tot God.

Want wat zegt de leerling aan het einde van antwoord 104? Aangezien het Gode belooft ons door hun hand (al die verschillende ambtsdragers dus) te regeren. Dus wie zijn vader en moeder en allen die over hem gesteld zijn mag eren, eert daarin God Zelf. Ziet u hoe ook in dat vijfde gebod al heel concreet de band tussen de eerste en de tweede tafel openbaar komt? Het is dan ook God Zelf Die in het vijfde gebod oproept tot gehoorzaamheid aan allen die over ons gesteld zijn. Gehoorzaamheid die op moet komen uit liefde. Ja, het is de eis van God, gemeente, om allen lief te hebben, al onze naasten, dat is iedereen. De Heere Jezus zegt zelfs in het Nieuwe Testament dat wij onze vijanden moeten liefhebben.

Maar heel in het bijzonder roept de Heere ons in het licht van het vijfde gebod op om hen lief te hebben die over ons gesteld zijn. En wat blijkt hieruit? Dat de Heere een God van orde is. Ja, dat de Heere een God van rangorde is. Want is het u en jou wel eens opgevallen dat de Heere in de schepping een rangorde gelegd heeft? Eerst is Adam geschapen door God, als het hoofd van het ganse menselijke geslacht. Maar uit Adam is Eva voortgekomen, en Adam was het hoofd van Eva. In Genesis 2:22 kunnen we lezen hoe Eva gemaakt is uit een rib van Adam. En wat schrijft Paulus dan in 1 Kor. 11:8 en 9: *'Want de man is uit de vrouw niet, maar de vrouw uit den man. Want ook is de man niet geschapen om de vrouw, maar de vrouw om den man.'*

Dus tussen Adam en Eva was al een geschapen rangorde. Al stond Eva naast Adam als een hulp voor Adam, toch was Adam het hoofd van dat huwelijk. Kijk, zo'n rangorde was er ook onder de dieren. En zo'n rangorde, zo blijkt uit de Schrift, blijkt er ook onder de engelen te zijn. En waar een rangorde is, waar de Heere het ene schepsel plaatst boven een ander schepsel, is sprake van gezag. Gezag dat van niemand anders afkomstig is dan van de Heere, de God, de Schepper van hemel en aarde, Die daarom ook de Eigenaar is van de ganse schepping.

Want God, zo weten wij, is de allerhoogste Majesteit. Boven God, jongens en meisjes, is er niemand aan wie God verantwoording hoeft af te leggen. Daarom is Hij de hoogste Gezagsdrager, en zal Hij Zijn gezag nooit uit handen geven. Hij oefent Zijn gezag in deze wereld onmiddellijk uit in Zijn aanbiddelijke voorzienigheid, maar Hij laat Zijn gezag ook gelden door middel van schepselen. Hoe doet Hij dat dan? Verleent Hij gezag? Jazeker, maar niet in plaats van God, maar namens God zijn er in deze wereld mensen die gezag van God dragen, dat zij mogen uitoefenen over anderen die onder hen staan.

En op allerlei terreinen van het leven komen wij dat tegen. Binnen het huwelijk is er sprake van het gezag van de man over zijn vrouw. Binnen het gezin is er sprake van gezag van vader en moeder over de kinderen. Binnen de kring van de familie is er gezag bij grootouders en overgrootouders, als die er nog mogen zijn, en ook bij ooms en tantes over kinderen, klein- en achterkleinkinderen, neven en nichten.

En op school? Ja, daar zijn het de docenten die van de Heere gezag hebben gekregen, en dat moeten en mogen zij uitoefenen over de leerlingen. En op je werk? Daar is het je werkgever in wiens dienst je je werk mag doen. In het Nieuwe Testament wordt de overheid zelfs een dienaar van Gods genoemd en mag zij gezag hebben over haar onderdanen, over het land waarover zij moet regeren. En in de gemeente Gods op aarde laat de Heere eveneens Zijn gezag gelden door de geestelijke vaders, zoals de puritein Thomas Watson de ambtsdragers noemt in de gemeente Gods.

Ziet u, gemeente, de rangorde was naar Gods wil, en Hij heeft die in de schepping gegeven. En binnen die rangorde, waar er sprake is van gezag, van het dragen van het gezag, staat het vijfde gebod. Wat moet dat voor Adam en Eva een lust geweest zijn om zo te mogen leven, uit liefde tot God en uit liefde tot elkaar. Maar toen kwam die zondeval. Altijd is daar weer die aangrijpende zondeval. En wat werd die heerlijke rangorde die God in de schepping gelegd had, op een gruwelijke wijze verstoord. In het eten van de verboden vrucht kwam al direct openbaar dat de mens zich niet meer wilde onderwerpen aan Gods gezag. Ja, in de zondeval kwam ook direct openbaar de zonde tegen het vijfde gebod.

Zojuist noemde ik de puritein Thomas Watson. En wat schrijft hij in zijn verklaring over het vijfde gebod? Ik lees het u voor. Eva gedraagt zich onbehoorlijk en handelt zonder raad aan haar man te vragen, wat het verderf voor hen beiden tot gevolg heeft. En wat zegt Watson over Adam? Adam geeft zich over aan de verleiding, in plaats van zijn vrouw te vermanen om berouw te hebben, en hij laat haar vastzitten in haar goddeloosheid. Ziet u hoe daar in de hof van Eden, met de overtreding van het eten van die vrucht, direct ook het vijfde gebod wordt overtreden? En vanaf die eerste zonde tegen het vijfde gebod kwamen alle andere overtredingen tegen dit gebod. Vanaf de zondeval ontstond er in deze wereld een gezagscrisis.

Dat is niet alleen iets van de twintigste en eenentwintigste eeuw. Dat is in het paradijs begonnen. Vanaf toen openbaarde de mens zich in ongehoorzaamheid aan de ouders en aan allen die over hem gesteld zijn. En hoe kwam die ongehoorzaamheid openbaar? Nee zeggen tegen de heilige wil van God, en tegelijkertijd ja zeggen tegen de zondige wil van de mens. Daarmee werd de mens ongehoorzaam, ook als het gaat om de heilige plichten die met het vijfde gebod te maken hebben.

En wat zijn die plichten dan, die heilige plichten? De leerling noemt er in antwoord 104 drie. De eerste is het bewijzen van eer, liefde en trouw aan allen die over ons gesteld zijn. Ja, alle eer, alle liefde en alle trouw bewijzen. Wat wil het woordje eer zeggen, eer bewijzen aan degenen die over je gesteld zijn? Dat is allereerst erkennen dat je vader, je moeder, de juf en de meester, en wie dan ook, door God over je gesteld zijn. En dat ze namens God jou in het rechte spoor moeten leiden.

Zeg jongen, zie jij je vader ook als een geschenk van God? Zeg meisje, zie jij straks je docent Engels ook als een geschenk van God, waardoor de Heere jou wil regeren, waardoor de Heere jou wil leiden? Zeg vader, als u straks op uw werk bent en u bent in dienst van een werkgever, hebt u uw werkgever weleens bij God vandaan gezien? Ongeacht hoe zijn leven is, maar om vanuit die wetenschap, met uw oog op de Heere, uw werk te doen dat u opgedragen wordt? Ziet u zo een ouderling die op huisbezoek komt? Zul je straks zo je dominee zien, als we daar in de zijzaal weer catechisatie gaan geven? Nee, je moet de dominee niet als een bijzonder figuur zien. Ik ben gewoon je dominee. Ik wil je gewoon onderwijs geven. Ik wil naast je staan, jongeren. En toch ben ik van de Heere aan jou gegeven, om jou te leiden, om jou onderwijs te geven.

Kijk, met dat besef begint het vijfde gebod. Dat is het eren, het plaatsen van de gezagsdragers op de plaats die ze van God gekregen hebben. En wat moet je dat dan voorzichtig maken. Hoe je tegen je vader doet, hoe je tegen je moeder doet, hoe je tegen je docent doet, hoe je tegen je werkgever doet, hoe je tegen een dominee doet, en hoe je spreekt over de overheid. God staat erachter. En omdat Hij wil dat er gezagsdragers zijn, worden wij vanwege Gods eer geroepen de gezagsdragers te eren. En als we dat niet doen, eren wij God ook niet.

En dan liefde en trouw bewijzen. Dat zijn twee woorden die eigenlijk helemaal bij elkaar horen. De liefde in het hart tot ouders en allen die over ons gesteld zijn, komt openbaar in *trouw*. Trouw zijn in datgene wat je ouders je hebben meegegeven op grond van het Woord van God. Trouw zijn aan de normen en waarden die ons zijn voorgehouden. En hoe staat het daarmee, gemeente, met onze trouw die voortkomt uit liefde tot degenen die over ons gesteld zijn?

Hé meisje, weet je het nog toen mama zei: Je mag geen koekje pakken, en je deed het toch? Wat was je ontrouw hè? Weet je het nog, jongeren, toen je vader een gesprekje met je had over die films die je zo graag wilde kijken? Je vrienden deden dat natuurlijk ook. En dat je vader uit liefde zei: Maar dat is niet goed voor je, jongen, doe dat nou niet. En toen vader weg was, ging je het 's avonds op bed toch weer doen hè? Wat was je ontrouw. Niet alleen tegen je vader, maar ook tegen God.

Hoeveel keer hebt u door rood gereden, vader? Ik heb het ook gedaan. Ik heb afgelopen week ook wel eens 140 gereden waar ik dat niet mocht. Het gaat zo makkelijk hè? Maar het is zonde. En daar kunnen we hier misschien lacherig over doen, maar als u straks in het gericht staat, neemt God het serieus. Hebt u altijd uw belasting eerlijk ingevuld? Wat hebt u gedaan met de ernstige waarschuwingen die Gods knechten u gaven, die ouderlingen u gaven op huisbezoek? Hebt u ook wel eens de kantjes ervan afgelopen op uw werk? Wie van ons is vrij van ongehoorzaamheid tegen allen die over ons gesteld zijn?

O gemeente, als het naar binnen komt en u krijgt uw leven terug en de Heere gaat de zonden ordentelijk voor ogen stellen, dan stapt Hij over geen enkele zonde heen hoor! Dan laat Hij u zien wat zonde is, ook wat misschien in uw en jouw ogen niet eens een zonde lijkt. Als de Heere het laat zien, dan komt er zoveel oneer, zoveel gebrek aan liefde en zoveel ontrouw openbaar in de spiegel van het vijfde gebod. Dan zitten we hier gemeente, als ongehoorzame mensenkinderen.

En dan het tweede aspect dat met het vijfde gebod te maken heeft: U gehoorzaam onderwerpen aan de goede leer en straf. Kijk, de Heere geeft die gezagsdragers, je vader, je moeder en al die anderen, om je de juiste weg te leren, om je de goede leer te geven. En als je dat niet doet en je je daar niet aan houdt, dan moet er gestraft worden. Daarom hoort bij de opvoeding ook het waarschuwen tegen de zonde en de gevaren van de zonde. Daarom moeten vaders en moeders, maar ook alle andere gezagsdragers, steeds weer oproepen om gehoorzaam te zijn.

En als dat nu ontbreekt, gemeente, als u toch een regel of een wet overtreedt, dan is het toch billijk dat u gestraft wordt? En nu heeft God de gezagsdragers de bevoegdheid gegeven om als het nodig is te straffen. Dat is ook wat. Want hoe doe je dat? Zullen we maar eens eenvoudig bij de kern van de samenleving blijven, wat ook het vijfde gebod doet? Zullen we eens even in het gezinsleven gaan kijken? Ja, ouders in ons midden, er zijn momenten in het gezinsleven geweest dat u uw kinderen, of een kind, straf moest geven. Dat begint al heel jong. Misschien weet u het nog wel, kinderen, dat je een poosje op de trap moest gaan zitten. Of dat je een poosje op je kamer moest blijven. Of dat je telefoon een week werd afgepakt. U kunt het aanvullen met van alles en nog wat.

Maar ouders, hoe straffen wij? Hebben wij, vaders en moeders, of wat voor gezagsdragers wij ook zijn, als er een moment in ons leven kwam dat wij een straf moesten geven aan degene die onder ons gesteld is, of dat wij een vermaning moesten geven, wel eens beseft dat dat een zaak van het gebed moet zijn? Want straffen is wat. En hoe gaat het in het gezinsleven? Een vader is moe. Een moeder is moe. En er gebeurt wat in het gezin. Wat kan er soms niet gezegd worden. Wat kunnen uw handen soms niet te los zitten, zodat je later moet zeggen: Dit was te erg.

Is elke straf die wij onze kinderen gegeven hebben in overeenstemming geweest met datgene wat ze gedaan hebben? Gaan we er eerst eens even voor zitten? Gaan we eens praten? Gaan we het eens overdenken? Gaan vaders en moeders samen eens overleggen? Nu heeft onze jongen dit gedaan, nu heeft ons meisje dat gedaan, hoe zullen we hem of haar straffen, zodat het nuttig is? En als het verkeerd ging, en het ging op een verkeerde manier, dan raakt ook dat dit gebod. En kinderen, hoe ben jij als je straf krijgt? Jongelui, wat doe je als je docent je straf geeft voor iets wat je echt gedaan hebt, wat dus echt rechtvaardig is? Wie van ons buigt dan direct en onderwerpt zich daaraan?

Ik kan me nog herinneren dat mijn vader een keer zo boos op mij was, dat ik straf kreeg, en het was terecht. Maar ik heb hem nog uitgescholden ook. Als de Heere eraan gaat ontdekken, komen die zonden ook terug hè? Om u nou te onderwerpen aan een straf. Ja meisje, dan moet je niet boos worden als je straf van mama krijgt, als je het verdiend hebt. Maar dan moet je maar stil worden en het overdenken: Waarom geeft mama mij straf? Ik heb het verkeerd gedaan. En weet je wat je dan moet doen als je op je kamer zit en je hebt echt straf gekregen? Buig dan je knieën maar. Ook als je de boosheid voelt opkomen en als je het er niet mee eens bent. Heere, mag ik mij onderwerpen, want ik ben ongehoorzaam geweest tegen mama. Het was niet goed, wilt U mijn zonden vergeven?

We zitten weer met schuld vanmiddag hè? De groten en de kleinen. Wat liggen er een zonden tegen het vijfde gebod. En dan het derde: Geduld hebben met de zwakheden en gebreken van ouders. Dat hoort er ook bij. Zeg jongelui, die vader en moeder van je kunnen het soms helemaal niet goed doen toch? Zo voelt dat hè? Maar zul je nooit vergeten dat papa en mama ook zondig zijn? En dat vader en moeder ook geen heiligen zijn? En dat ze het soms ook helemaal verkeerd doen?

Wat kan het soms botsen. Als er eens iets voorgevallen is en je vader waarschuwt er ernstig voor en je krijgt er straf voor, en een jaar later merk je dat papa het zelf ook doet. Maar dat is niet goed. Maar zul je dan toch geduld hebben met de zwakte van je vader en je moeder. O, als je jong bent, heb je daar niet zo'n erg in. Maar als je later zelf een gezin mag krijgen, als de Heere dat geeft, dan kom je erachter. Dan ga je ook zien hoe het vroeger in het gezin was. En wat ga je dan je vader en je moeder bij tijden begrijpen.

Maar als je nu geduldig mag zijn met de zwakheden en gebreken van je ouders, dan is dat natuurlijk wel wat anders dan dat je vader en je moeder je tot een grote zonde brengen. Dat is wat anders. En helaas gebeurt dat, met alle gevolgen van dien. Dat een vader wat van zijn dochter eist onder het mom van vrome woorden, waardoor een vader uiteindelijk met zijn dochter in één bed belandt. U begrijpt allemaal wat ik bedoel. Wat een schade, wat een pijn, wat een levenslang leed kan dat van binnen niet met zich meedragen. Dan hoeft je niet gehoorzaam te zijn. En soms weet je geen uitweg meer. Dan sta je zo onder druk. Maar vlucht er dan maar mee tot de Heere.

En als er zijn die dit meegemaakt hebben en er nog nooit met iemand over gesproken hebben, ga het dan toch eens iemand vertellen. Want je kunt het niet alleen dragen. Er zijn mensen die je kunnen helpen. Ja, boven alles kan de Heere je daarin helpen. Nee, dat wordt hier dus niet bedoeld met geduld hebben. Maar wel dat vader en moeder ook geen heiligen zijn, ook fouten maken en het soms niet goed doen. Denk maar aan Noach. Die deed ook iets wat helemaal niet mocht. Hij ging te veel drinken, deed zijn kleren uit en lag naakt in de tent.

Maar dan ziet u wel het verschil onder zijn kinderen. Cham en zijn zoon Kanaän gaan ermee spotten. Maar Sem en Jafeth proberen niet naar hun vader te kijken en lopen achteruit de tent in om hun vader te bedekken. Daar hebt u nu een voorbeeld van twee zonen die geduldig mogen zijn met de zwakheden en gebreken van hun ouders.

Gemeente, wat een zonde toch weer. Wat een schuld toch weer. Dan kan de grote vraag opkomen bij onszelf. Als er dan zoveel ongehoorzaamheid is tegen onze gezagsdragers, en daarmee tegen de Heere, hoe kan dat nog goedkomen? Hoe is het mogelijk om toch dat vijfde gebod te kunnen houden? Hoe is het mogelijk om toch nog gehoorzaamheid te openbaren? Wel gemeente, dan moeten wij terechtkomen bij de bron van alle ware gehoorzaamheid. En dat gaan we in onze tweede gedachte overdenken.

2. Dit gebod leidt tot een overvloedige bron

Kijk, als de onderwijzer in Zondag 39 gaat vragen: Wat wil God in het vijfde gebod? Dan vraagt hij eigenlijk of die leerling begrepen heeft wat God wil. Met andere woorden: Leerling, hebt u het nu verstaan? Hebt u nu begrepen wat God van u wil? En uit het antwoord dat de leerling geeft, blijkt dat deze leerling door genade verstaan heeft wat de Heere wil. Wat de wil van God is? God regeert. God is de hoogste Gezagsdrager en daarmee is Hij de Bron van alle gezag.

En Hij laat Zijn gezag gelden, zo zei ik net, door middel van mensen die over ons gesteld zijn. De leerling heeft het begrepen, hij heeft het ontdekt in zijn leven, door het werk van de Heilige Geest. Achter elke gezagsdrager, of dat nu een vader is of een moeder, een werkgever of wie dan ook, mag ik God Zelf zien. Dat is de Heere Die van mij volkomen gehoorzaamheid eist. Want dat is nu echt het kernwoord van het vijfde gebod: Gehoorzaamheid. En weet u, de Heere Die deze gehoorzaamheid eist van een mensenkind, weet heel goed dat Hij die gehoorzaamheid niet vindt bij een gevallen zondaar.

Hij weet dat een mensenkind die volmaakte gehoorzaamheid aan de Heere en aan allen die over hem gesteld zijn, niet meer kan opbrengen. En nu is de Heere zo goed, gemeente, dat Hij ongehoorzame zondaren weer kan maken tot gehoorzame zondaren. En weet u wat daarvoor nodig was? Om uit de hemel Zijn eniggeboren Zoon, Zijn enige Zoon naar de aarde te zenden. Die wilde komen in een wereld vol van ongehoorzaamheid, om daar Zelf de gehoorzaamheid te openbaren. Hij is gehoorzaam geweest tot de dood, ja, de dood des kruises.

Daarom, gemeente, is God niet alleen de Bron van alle gezag, maar tegelijkertijd is Hij ook de Bron van alle gehoorzaamheid. En wat gaat er nu gebeuren als u een nieuw hart van de Heere krijgt? Wat gaat er gebeuren als u bekeerd wordt? Dan wordt uw hart vernieuwd. En dan wordt ook uw wil vernieuwd. Dan komt er in beginsel in uw leven weer die nieuwe gehoorzaamheid.

In de bekering wordt u opgewekt tot een nieuwe gehoorzaamheid, zoals het doopformulier zo mooi onder woorden brengt. En hoe komt dat openbaar? Dat u een afkeer krijgt van de zonde en dat u een grote liefde krijgt voor de wet van God. Dat u niet meer wilt zondigen, maar dat u tot eer van God wilt leven. Dan komt er iets van die nieuwe gehoorzaamheid openbaar en dan wilt u ook niets liever, in het licht van het vijfde gebod, dan alleen maar trouw, liefde en eer bewijzen, ja aan God Zelf, maar ook aan allen die over u gesteld zijn.

Dan gaat u ook leren om gehoorzaam te zijn aan de goede leer die u ontvangt vanuit het heilig Evangelie. Maar u gaat ook buigen voor de straffen die u verdiend hebt. Dan gaat u zich daaraan onderwerpen. En omdat u uzelf als zondaar ziet in het licht van Gods wet, staat u niet meer boven een ander. Dan gaat u geduld krijgen met allen die over u gesteld zijn. Want wie bent u in uzelf? Hoe zou u zich ooit nog kunnen verheffen boven een ander als u ontdekt hoeveel ongehoorzaamheid er in uw eigen leven te vinden is?

Maar u wilt zo graag dat het anders wordt. En u gaat echt proberen om de Heere te gehoorzamen. Door de liefde gedreven gaat u proberen te breken met de zonde en u te houden aan de liefdeswet van God. Maar weet u, op een bepaald moment gaat u toch ontdekken dat u daarin zo tekortschiet. En hoe komt dat? Dat komt met name als er nog zo weinig geloofskennis van de Heere Jezus is. Want dat is nu juist de Bron van alle gehoorzaamheid. En als dat zicht er niet is, of als dat zicht in het duister, in nevelen gehuld is, dan kan een kind van God zomaar in de valkuil vallen dat hij met zijn betrachte gehoorzaamheid die uit de liefde opkomt, eigenlijk een grond gaat maken van zijn zaligheid.

Maar wat is het een heerlijke les, wat is het een zalige les, om te leren dat u niet gerechtvaardigd wordt door de werken van de wet, maar dat u alleen zalig wordt op grond van de volkomen gehoorzaamheid van de Heere Jezus Christus. En weet u wat u dan gaat leren op de school van vrije genade? Dat u een tweevoudige gehoorzaamheid van de Heere Jezus nodig hebt. Op catechisatie hebt u het geleerd, en leren jullie het ook, jongeren. Hoe die tweevoudige gehoorzaamheid onderscheiden wordt in: 1. De lijdelijke gehoorzaamheid van de Heere Jezus en 2. De dadelijke gehoorzaamheid. En die beide gaat u nodig krijgen, ook in het licht van het vijfde gebod, en tegelijkertijd in het licht van de ganse wet.

Wat wordt daar dan mee bedoeld, met de lijdelijke gehoorzaamheid van de Heere Jezus? Daar zit het woordje lijden in, jongens en meisjes. En weet je wat de Heere Jezus nu gedaan heeft? En het is nu al zoveel keren van de kansel verkondigd. Hij heeft de zonde en de schuld van Zijn kinderen op Zich genomen. Toen kwam Hij voor God de Vader te staan alsof Hij de grootste ongehoorzame was. Alsof Hij het meest ongehoorzame kind was. Want Hij heeft ook alle zonden tegen het vijfde gebod op Zich genomen.

Hij heeft als het ware tegen Zijn Vader gezegd: Vader, die zonde die Manasse deed, toen hij nog maar twaalf jaar was, hoe hij brak met de opvoeding van zijn vader Hizkia; leg die zonde maar op Mij. Toen heeft de Heere Jezus tegen Zijn Vader gezegd: Die Paulus, toen hij nog Saulus van Tarsen was en hoe hij Mijn knechten heeft vervolgd, hoe hij zo tegen de geestelijke gezagsdragers inging; leg die zonde maar op Mij. Toen heeft de Heere Jezus gezegd: Vader, die Onesimus daar, die zo gezondigd heeft tegen zijn werkgever Filémon door te stelen en weg te vluchten; leg die zonde maar op Mij. En toen die Eutychus onder de kerkdienst in slaap viel en Paulus, de dienstknecht van God, maar liet praten, en daarmee ook het vijfde gebod overtrad: geef die zonde ook maar aan Mij, Vader. En behandelt U Mij dan maar als het meest ongehoorzame kind dat denkbaar is.

En heeft de Heere Jezus daar niet onder gebogen? Wat schittert Zijn gehoorzaamheid tot aan het vloekhout op Golgotha. Wat heeft Hij in de grootste smarten gehoorzaamheid moeten leren. Paulus schrijft in Hebreeën 5 vers 8: *'Hoewel Hij de Zoon was, nochtans gehoorzaamheid geleerd heeft, uit hetgeen Hij heeft geleden.'* Maar juist omdat Hij zo gehoorzaam wilde zijn, is er vergeving voor al uw zonden, ook voor de zonden tegen het vijfde gebod.

Maar Hij heeft niet alleen op deze wijze gehoorzaamheid laten zien, door te lijden en te sterven, maar Hij heeft ook volmaakt gehoorzaamd aan de heilige wet van God. Dat noemen wij de dadelijke gehoorzaamheid. In de daden van Zijn leven was één en al gehoorzaamheid te zien, ook als het gaat om het vijfde gebod.

Daarom gaan Gods kinderen Hem niet alleen nodig krijgen als Zaligmaker Die de schuld betaalt, maar ook als die grote Vervuller van de wet. En daarom komen Gods kinderen na ontvangen genade ook weer met de overtredingen tegen het vijfde gebod, toch weer met schuld voor God te staan. Nee, niet met een schuld waardoor God hen zou moeten verdoemen. Dat kan niet meer, dat heeft Christus voor hen gedragen. Maar wel met de schuld van de liefde.

En daarom kunnen ze niet anders dan met die overgebleven schuld en die nieuwgemaakte schuld weer te vluchten tot die Bloedfontein, Christus. Maar ook tot Hem Die de grote Wetsvervuller is, om aan Zijn voeten weer te smeken en te bidden: Heilige Jezus, heilig mij, want ik moet heilig zijn als Gij. Heere Jezus, maak mij toch Uw beeld gelijk. U bent volkomen gehoorzaam geweest aan alle geboden, maar ik maak er niets van, Heere. En wil ik nu gehoorzaamheid betrachten aan U, maar ook aan allen die over mij gesteld zijn, dan heb ik U nodig, dan heb ik Uw ware gehoorzaamheid nodig. En gemeente, als dan uw ogen opengaan voor de gehoorzaamheid die de Heere Jezus betracht heeft, ook als het gaat om het eren van Zijn vader en moeder, dan ontdek je een onuitputtelijke bron van gehoorzaamheid in de Heere Jezus Christus. Dan zie ik Hem zitten als een Jongen van twaalf jaar, te midden van de rabbi's, op de plaats waar Hij zo

graag wilde zijn, de plaats van Zijn Vader, het huis van Zijn Vader. Want Hij wilde niets liever dan zijn in de dingen van Zijn Vader.

En wat was Hij gehoorzaam aan Zijn Hemelse Vader. Maar wat was Hij ook gehoorzaam aan Zijn aardse ouders, Maria en Jozef. Ik lees in Lukas 2 vers 51: *'En Hij ging met hen af en kwam te Nazareth, en was hun onderdanig.'* Hoe leer je gehoorzaam te zijn aan je papa en je mama, jongens en meisjes? Door al heel jong de Heere Jezus te kennen, Die ook drie en vier en vijf en zes jaar is geweest en altijd gehoorzaam was. Als Maria in huis bezig was en er was iets nodig, dan kon ze zeggen: Jezus, kom eens, ga eens even dit of dat doen. En nooit zei Hij: Dat doe Ik niet. Hij was hun onderdanig. En Zijn verhouding tot de overheid? Nou, wat een overheid was dat, die Romeinse overheid. Wat dacht u van die keizers in Rome? En toch klinkt het uit Zijn mond: *'Geeft dan den keizer, wat des keizers is, en Gode, wat Gods is'* (Luk. 20:25). Hij erkende zelfs Pilatus, die Hem onrechtvaardig ter dood veroordeeld heeft: *'Gij zoudt geen macht hebben tegen Mij, indien het u niet van boven gegeven ware'* (Joh. 19:11).

En als Hij sprak over Zijn verhouding tot Zijn Vader, dan liet Hij weten: *'Ik kan van Mijzelf niets doen.'* En ook: *'Deze dingen spreek Ik, gelijk Mijn Vader Mij geleerd heeft.'* Wil je gehoorzaam zijn aan je docent? Wil je gehoorzaam zijn aan de juf en de meester? Dan heb je deze Heere Jezus nodig, Die altijd gehoorzaam is als een Leerling voor het aangezicht van Zijn Vader. En als je Hem dan gadeslaat in het huis des Heeren, hoe gehoorzaam was Hij niet, als de overste van de synagoge Hem vroeg uit de Schriften te lezen. Hoe erkende Hij de hogepriester, die totaal van zijn plaats was, die alleen maar uitwendige godsdienst had en die niets van Christus moest hebben, nochtans als een hogepriester van God gezalfd.

Ja, zelfs in de grootste smarten aan het kruis van Golgotha openbaarde Hij de volmaakte gehoorzaamheid aan het vijfde gebod. Want daar ziet Hij Zijn moeder staan, die inmiddels weduwe geworden was en ook Hem als haar Zoon zou kwijtraken. Maar dan klinkt daar de stem, dan klinkt dat woord van Zijn Borgtochtelijke lippen: *'Vrouw, zie, uw zoon'* en: *'Zie, uw moeder!'* En zo betoont Hij nog zorg voor Zijn moeder, terwijl Hij hangt aan het kruis.

Kijk, en als je nu als een rankje wordt ingeënt in deze Wijnstok Christus, dan komt er iets van Zijn gehoorzaamheid in je leven. Dan zal dat ook openbaar komen. En dat is een rijke zegen. Dat is een grote genade, waar de Heere God een belofte aan verbonden heeft: *'Opdat uw dagen verlengd worden in het land, dat u de HEERE, uw God, geeft.'* En dat brengt ons tenslotte bij een genadig loon.

3. Een genadig loon

Ja, een gebod met een belofte, zo noemt Paulus het. En we hebben het ook gelezen in Efeze 6. *'Opdat uw dagen verlengd worden.'* Wat betekent dat eigenlijk? Onze kanttekenaren zeggen over deze belofte: Opdat zij uw

dagen verlengen, te weten vader en moeder, door hun gebed of zegen, welke veel bij God vermogen, gelijk ook daartegenover hun vloek.

Wat laat het vijfde gebod zien? Dat er iets moet zijn van, laat ik het maar eenvoudig zeggen, een wisselwerking tussen ouders en kinderen. Wat is heel belangrijk voor de gehoorzaamheid van een kind? Het gebed van vader en moeder. Wat is belangrijk voor de gehoorzaamheid in een klas? Het gebed van de docent. Wat is belangrijk als het gaat om de gehoorzaamheid op de werkvloer? Het gebed van de werkgever.

Wat is belangrijk als het gaat om de gehoorzaamheid in de gemeente Gods? Het gebed van de dienaren en van de ambtsdragers. Want de Heere behaagt het door middel van het gebed te schenken wat wij nodig hebben. En dan wil de Heere die wisselwerking zegenen. Kijk maar eens naar Samuël. Een kind van het gebed. En hij bleef een kind van het gebed. Het kwam openbaar in een tere gehoorzaamheid aan allen die over hem gesteld waren. En hij mocht oud worden. Maar daartegenover staat een Absalom, die het vijfde gebod zo gruwelijk overtrad. Maar hij is niet zo oud geworden als Samuël.

Nee, dat wil niet zeggen dat dit een absolute belofte is die de Heere altijd op precies deze wijze vervult. We weten allemaal wel dat de Heere Godvrezende kinderen heel jong uit het leven kan wegnemen en een plaats kan geven in de hemel. En dat er ook mensen zijn die in goddeloosheid geleefd hebben en toch oud geworden zijn. Daarom moeten we deze belofte niet alleen tijdelijk bekijken en tijdelijk uitleggen, maar vooral ook geestelijk. Dat degene die gehoorzaamheid geleerd hebben aan allen die over hen gesteld zijn, wel een lang leven kunnen krijgen op aarde, maar dat daarachter het eeuwige, zalige leven in de hemel komt. Zoals van Christus gezegd is: *'Als Zijn ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien, Hij zal de dagen verlengen.'*

Kijk, en dat is nu een genadeloon dat uit Christus voortkomt. De gehoorzaamheid aan de Heere, gemeente, de gehoorzaamheid aan de gezagsdragers, wordt uit genade beloond met het eeuwig zalig leven. Kijk, en voor de vervulling van deze belofte gaat de Heere nu gezagsdragers inschakelen. Dat betekent, en dat is de keerzijde van dit gebod, dat allen die gezag dragen, waar dan ook, een grote verantwoordelijkheid met zich meedragen. En wat is dan de vreze des Heeren onmisbaar. Wat moeten we steeds weer op onze woorden en daden letten, om geestelijk een identificatiefiguur te mogen zijn voor degenen die onder ons staan.

En wat is het erg, wat is het gruwelijk, als het tegenovergestelde openbaar komt. Als gezagsdragers degenen die onder hen gesteld zijn tot toorn zouden verwekken. Dat een vader dingen van zijn kinderen eist die niet mogen. Dat een werkgever iets van zijn werknemer eist wat absoluut niet voor God kan bestaan. Als een overheid iets van de burgers vraagt wat tegen Gods wil en wet ingaat, dan kan dat toorn verwekken bij degenen die onder hen gesteld zijn. En dan wordt er in Efeze een Grieks woord gebruikt

dat ons laat zien dat er dan van binnen iets kapotgemaakt kan worden wat soms levenslang meegedragen moet worden.

Daarom kan het wel eens zo zijn dat een gezagsdrager een belemmering kan zijn voor degenen die onder hem gesteld zijn om liefde, eer en trouw te bewijzen. En wat is dat gruwelijk in de ogen van God. Maar wat een zegen als het anders mag zijn. Dan kom ik tenslotte weer even terug bij Augustinus. Weet u wat hij van zijn moeder gezegd heeft, van al die gebedsworstelingen die er lagen voor het aangezicht van God? Hij zegt: Mijn moeder Monica heeft meer weeën gehad over mijn geestelijke geboorte dan over mijn natuurlijke geboorte.

Ach ouders, wat een tekorten hè, als u uw kinderen ziet gaan. Wat komen we daarin tekort die geestelijke weeën voor ons nageslacht. Maar de Heere wil het geven, ook uit Christus. Want welke weeën heeft Christus niet gekend om een schare die niemand tellen kan zalig te maken. En wat een wonder als er iets in die verhoudingen openbaar mag komen van de vader met de zoon, in het gezinsleven en op alle plaatsen waar sprake is van gezag.

En als dat gemist wordt, als er dingen in uw leven gebeurd zijn waardoor zelfs het Godsbeeld vertroebeld is, waardoor zelfs het beeld van God als Vader zo vertroebeld is door datgene wat u hier op aarde hebt meegemaakt, doe dan maar als Filippus, die tot de Heere Jezus ging en zei: *'Heere, toon ons den Vader, en het is ons genoeg.'* En heeft Christus dat niet gedaan? Heeft Hij niet gezegd: *'Die Mij gezien heeft, die heeft den Vader gezien?'* En heeft Hij niet met die ontroerende gelijkenis van de verloren zoon geopenbaard Wie de Vader wil zijn voor een verloren zondaar, voor een mensenkind dat de wereld is ingetrokken?

O hoor toch eens welk een Vader er in de hemel is. Welk een lieve, goedertieren, barmhartige Vader God in Christus is voor al Zijn kinderen, die zo ongehoorzaam zijn geweest. Wat heeft God de Vader Zich in Christus niet geopenbaard als een echte Vader. Luister maar wat er in de Schriften staat: *'Is niet Efraïm Mij een dierbare zoon? is hij Mij niet een troetelkind? want sinds Ik tegen hem gesproken heb, denk Ik nog ernstiglijk aan hem; daarom rommelt Mijn ingewand over hem; Ik zal Mij zijner zekerlijk ontfermen, spreekt de HEERE.'* Lieve gemeente, eert dan toch boven alles in Christus deze liefdevolle Vader.

Amen.

Zingen: Psalm 103:7:

Geen vader sloeg met groter mededogen
Op teder kroost ooit zijn ontfermend' ogen,
Dan Israels HEER op ieder, die Hem vreest;
Hij weet, wat van Zijn maaksel zij te wachten,
Hoe zwak van moed, hoe klein wij zijn van krachten,
En dat wij stof, van jongs af, zijn geweest.

Dankgebed.

Zingen: Psalm 89:12:

'Gij,' zal hij zeggen, 'zijt mijn Vader en mijn God,
De rotssteen van mijn heil, 'k Zal hem ook stellen tot
Een eerstgeboren Zoon, door al zijn broeders t' eren;
Als koning zal hij zelf de koningen regeren;
Mijn goedertierenheid zijn rijkstroon eeuwig stijven,
En Mijn gemaakt verbond met hem bestendig blijven.'

Zegenbede.